

Accountants alleen onder toezicht professioneel?

Jan Wietsma

Menig accountantskantoor lijkt weer te vervallen in oud gedrag, nu de vergunningen door de AFM zijn verstrekt. Dit veelal onder het mom van 'de vergunning is binnen, de AFM komt toch niet meer langs en het heeft al genoeg geld gekost'. Overigens is bij de invoering van de WWFT een soortgelijk gedrag zichtbaar. Maar laten we eerlijk zijn; het kan toch niet waar zijn dat accountants alleen voldoen aan wet- en regelgeving als er sprake is van adequaat toezicht?

ARGUMENTEN DIE GENOEMD zijn in het kader van de ingevoerde WWFT: 'Ik ben geen politieagent', 'Als ik de WWFT volledig naleef, dan houd ik geen klant meer over' en 'Bureau Finan-

'Nu we de vergunning hebben, vinden wij het geen probleem meer om een verklaring zonder een OKB de deur uit te doen.'

cieel Toezicht heeft toch niet de capaciteit om langs te komen'. Losstaand van de vraag of al deze argumenten valide zijn, is de vraag of dit allemaal wel zo professioneel is?

Teugels laten vieren

Wellicht vindt u dat ik wat overdrijf. Dat mag. Maar ter illustratie van het gestelde, toch enkele citaten uit het veld die ik heb opgetekend na 1 oktober:

- 'we zijn gestopt met ons wekelijks vaktechnische overleg. We hebben de vergunning binnen en volgens de AFM was alles prima, dus die aandacht voor vaktechniek kan ook wel iets minder';
- 'nu we de vergunning hebben, vinden wij het geen probleem meer om een verklaring zonder een OKB de

deur uit te doen. Zeker als de klant de verklaring nodig heeft. Die OKB kan desnoods ook wel achteraf';

- 'ons kantoor heeft zich aangesloten bij de SRA. Dat biedt heel veel voordelen, onder andere dat de AFM niet langs komt en ik ga er vanuit dat accountants elkaar collegiaal wel dekken';
- 'onze compliance officer hebben we opgedragen gewoon weer declarabel aan het werk te gaan. We zijn klaar. De vergunning is binnen';
- 'de vergunning heeft iedere vennoot heel veel geld gekost. Onze fiscalisten vinden dat het maar eens afgelopen moet zijn met al die aandacht voor kwaliteit. Er moet wel geld verdiend worden en als de AFM nagenoeg alle kantoren een vergunning verstrekt, dan valt het met dat toezicht achteraf bezien kennelijk allemaal nog wel mee'.

Maar er is meer te noemen. De afgelopen maanden heb ik een aantal compliance officers gesproken die meedeelden dat ze geen 'poot meer aan de grond' kregen nu de vergunning binnen was. 'Van het ene op het andere moment deed de mening van de compliance officer er niet meer zo toe', vertelde mij een compliance officer die inmiddels is overgestapt naar een andere werkgever.

Verbolgen

Aan de andere kant zijn er ook kantoren die verbolgen zijn over de vergunningverstrekking door de AFM. Bij deze kantoren leeft het idee dat de AFM er politiek gezien niet onderuit kon om nagenoeg alle accountantsorganisaties een vergunning te verstrekken. Een bestuurder van een kantoor die veel energie had gestoken in het op orde brengen van de kwaliteit binnen zijn organisatie merkte op dat hij het zeer onterecht vond dat een kantoor bij hem om de hoek de vergunning ook had gekregen terwijl de AFM er niet eens langs was geweest. En zo zijn er meer bestuurders die van mening zijn dat een aantal collega's een vergunning heeft gekregen ondanks het feit dat hun kwaliteitsniveau niet op orde is. Een van de bestuurders merkte op dat 'al aandacht voor kwaliteit wel wat minder kan nu de AFM de lat niet zo hoog legt'.

Bizar

Maar er is meer te noemen. Twee kantoren die nauw met elkaar samenwerkten, hetzelfde kwaliteitssysteem geïmplementeerd hadden en over en weer OKB's bij elkaar uitvoerden, kregen te maken met de situatie waarbij de ene organisatie geen enkele opmerking van

'Het gevoel leeft dat een aantal collega's een vergunning heeft gekregen ondanks het feit dat hun kwaliteitsniveau niet op orde is.'

de AFM meekreeg en de andere organisatie een hele lijst van verbeterpunten ontving. Dat voelde voor de betreffende kantoren toch een beetje aan als de situatie waarbij een leraar twee leerlingen die identieke antwoorden gaven in een

proefwerk, hiervoor honoreerden met een tien respectievelijk een zes min.

WWFT

Wat betreft de WWFT constateer ik voorzichtig dat deze wet in het geheel niet leeft. Veel kantoren hebben deze wet nog niet geïmplementeerd en zijn voorlopig ook niet van plan om dat te doen. Daarbij wordt het argument van de implementatiekosten die deze wet tot gevolg heeft veelvuldig genoemd. Kleinere kantoren

‘De bereidheid om wet- en regelgeving na te leven zou niets te maken moeten hebben met het wel of niet aanwezig zijn van toezicht.’

merken daarbij nog op dat de kans dat zij betrokken raken bij een witwastransactie nagenoeg nihil is. En voor een deel van de kantoren geldt dan ook nog dat zij de opvatting zijn toegedaan dat het BFT niet aan handhaving toekomt.

Professioneel

Ik bestrijd niet dat er rond de vergunningverstrekking van de AFM de nodige vragen te stellen zijn. Ook ik heb wel met de wenkbrauwen gefronst toen ik kennis nam van de argumenten voor het voornemen om wel of geen vergunning toe te kennen. En het feit dat uitleg van de regelgeving in soortgelijke gevallen niet gelijklopend is, verdient zeker de volle aandacht van de AFM. Maar ik denk dat we daar niet te lang bij stil

moeten staan. Want de bereidheid om wet- en regelgeving na te leven zou volgens mij niets te maken moeten hebben met het wel of niet aanwezig zijn van toezicht. Het gaat uiteindelijk om het intrinsiek gemotiveerd zijn om aan regelgeving te willen voldoen. Het gaat dus om gedrag. En dat gedrag begint bij uzelf. Bij niemand anders. Voor accountants zijn die gedragsvoorschriften vervat in de Verordening Gedragscode waarbij onder andere professioneel gedrag als fundamenteel beginsel voor het handelen wordt genoemd. Dat houdt in dat de accountant zich houdt aan de voor hem relevante wet- en regelgeving en zich onthoudt van handelen dat het beroep in diskrediet brengt. Dat lijkt mij klip en klaar. De accountant die regelgeving naast zich neerlegt handelt mijns inziens dus niet professioneel. Maar er is meer te noemen, want door het naast zich neerleggen van relevante wet- en regelgeving geeft de accountant in feite ook aan dat hij weinig op heeft met het democratische proces waarin deze regelgeving tot stand gekomen is. Persoonlijk denk ik echter dat accountants ook blij zijn dat we in een democratische rechtstaat leven. Dat levert rechten en plichten op. Of ze nu leuk, nuttig of wenselijk worden gevonden of niet. Wie accountant is geworden om alleen maar snel geld te verdienen en geen oog heeft voor de maatschappelijke functie dient zich af te vragen of hij er niet beter aan doet om zich te laten uitschrijven.

Verwachting

Tegelijkertijd merk ik op dat er voor de beroepsgroep nog een schone taak in

het verschiet ligt als het gaat om het bespreekbaar maken van niet acceptabel gedrag. We lopen namelijk met elkaar het risico dat we onze ‘license to operate’ kwijtraken. De maatschappelijke verwachtingen van de accountant zijn hoog, zeker in het huidige tijdsgewricht. Minister Wouter Bos memoreerde daar in zijn toespraak op de Accountantsdag 2008 nog maar eens aan toen hij opmerkte: ‘En dat is ook wat ik van u verwacht: dat u proactief en alert bent in uw rol als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer. Wat we eigenlijk weer moeten vinden is niet zozeer de balans van Pacioli, maar de balans tussen vertrouwen en controle.’ Dat houdt dus in dat naleving van wet- en regelgeving en eigen procedures ruimhartig wordt toegepast. Maar ook een tone at the top, waaruit blijkt dat het dragen van de titel accountant verplichtingen met zich meebrengt die – hoe vervelend en lastig soms ook – nageleefd worden. En dat we bereid zijn die regels na te leven, losstaand van het feit of er toezicht is of niet. We hebben immers een prachtig en eervol beroep hoog te houden. **An**

J. Wietsma AA, verbonden aan Full Finance Consultants te Apeldoorn. janwietsma@accountancynieuws.nl

Accountants AA/RA Belastingadviseurs

van Startend tot en met Vennotabel
Kijk op www.rousch.nl

R o u s c h
Finance - Legal - IT

Amsterdam • Arnhem • Breda • Eindhoven • Groningen • Rotterdam • Utrecht

info@rousch.nl • www.rousch.nl